Ragaalee Dhugummaa Ergamaa-Kutaa 4

Description

Kutaalee darban keessatti karaalee dhugummaa Ergamaa Rabbii itti mirkaneessan ilaalle turre. Harâ€™as itti fufuun kutaa dhumaa ilaalla. Akkuma seenaa irraa beeknu Nabiyyoonni baayâ€™een ummata garagaraatti ergamanii jiru. Ummanni kuni dhugaan ergamaa Rabbii taâ€™uu isaa mirkaneessuuf ragaa ifaa Nabiyyii kana irraa barbaadan. Ragaa kanaa isarraa barbaadun haqa isaaniti, yoo itti of-tuuluu fi itti baacuuf hin taâ€™in. Kanaafu, ragaan ifaa kuni haala muâ€™jizaatin isaaniif dhufa. Tarii muâ€™jizaan kuni akkuma isaan barbaadanitti yookiin immoo haala biraatin dhufuu dandaâ€™a. Tolee muâ€™jizaa jechuun maal jechuudhaa? Ulaagaaleen isaa hoo maalii? Eenyuuf kennamaa?

Hiika Muâ€™jizaa (Raajii)
Jechi muâ€™jizaa jedhu jecha â€œiâ€™ijaazâ€• yookiin â€œajzâ€• jedhu irraa kan horsifameedha. Ajz jechuun dadhabinna. (Muâ€™jizaan ilma namaa kan dadhabsisuudha). Kanaafu, Muâ€™jizaa jechuun aadaa irraa adda kan taâ€™ee, ilmi namaa hojjachuu kan hin dandeenye fi Rabbiin dhugummaa ergamaa Isaa agarsiisuuf harka Ergamaa Isaa irratti kan mulâ€™isuudha.[2] Kanaafu, muâ€™jizaan wantoota gurguddoo sadii of keessaa qabaa jechuudha. Wantoota sadan kanniin ulaagaalee (sharxiwwan) muâ€™jizaa jechuunii dandeenya. Isaaniis:

1-Muâ€™jizaan aadaa irraa adda taâ€™uu- kana jechuun haala namoonni beekanii fi bartee godhatan irraa adda taâ€™uu.

2- Ergamaan namoota ergaan isaa isaan gahe muâ€™jizaa akka isaa kana akka fidan isaan affeeru. â€œOsoo homaa hin jijjiriin muâ€™jizaa akka kiyyaa kana isinis fidaaâ€• jechuun isaan waama. Yoo fidu dadhaban, inni ergamaa Rabbii taâ€™uu ni beeku. Sababni isaas, muâ€™jizaa kana Rabbiin malee ilmi namaa hojjachuu hin dandaâ€™u. Kanaafu, muâ€™jizaan dhugummaa ergamaa Isaa agarsiisuuf wanta Rabbiin harka Ergamaa Isaa irratti mulâ€™isuudha jechuudha.

3- Ummanni fi ilmaan namaa guutuun fakkaataa muâ€™jizaa san faalleessu fiduu dadhabuu- asitti waa lamatu jira: 1ffaa- fakkaataa muâ€™jizaa sanii fiduu, 2ffaa- haala fi bifa wal fakkaatun fakkaataa

muâ€™jizaa sanii fiduu dandaâ€™udha. Namoonni muâ€™jizaa san faalleessuf fakkaataa muâ€™jizaa sanii yoo hojjatan garuu haalli fi bifti isaan itti hojjatan, haala fi bifa muâ€™jizaa Nabiyyii irraa garagara yoo taâ€™e, faallessuun isaanii kuni sirrii hin taâ€™u. Fakkeenyaf, Muâ€™jizaa Nabii Iisaa (aleyh salaam) keessaa tokko nama dhukkubsata harkaan haxaawuun hayyama Rabbiitiin fayyisuudha. Doktorrii dhufee qoricha fayyadamuun nama dhukkubsataa san yoo fayyisee, kuni muâ€™jizaa hin jedhamu. Sababni isaas, bifni dhukkubsataa itti fayyisee kan Nabii Iisaa irraa garagara. Qorichaan nama fayyisuun aadaadhaan baramaa kan taâ€™eedha. Garuu harkaan haxaawanii fayyisuun aadaadhaan kan baramee miti. Kanaafu, muâ€™jizaan ilmi namaa kamiyyuu hojjachuu kan hin dandeenyedha. Inuma Ergamtoonni mataan isaanitu hojjachuu hin dandaâ€™an. Rabbiin qofatu harka isaanii irratti muâ€™jizaa kana mulâ€™isa.

Asirraa kaâ€™uun dogongora Kiristaanota baruun ni dandaâ€™ama. Muâ€™jizaa (raajii) Rabbiin nabii Iisaaf kenne fayyadamuun â€œIyyasuus nama fayyisa, Iyyasuus nama fayyisa.â€• Jechuun ilma namaa dogongorsu. Eeti, nama dhukkubsate fayyisuun muâ€™jizaa (raajii) Rabbiin isaaf kenneedha. Garuu kuni Gooftaa isa hin taasisu. Sababni isaas, dhukkubsataa kan fayyise dandeetti isaatiin osoo hin taâ€™in hayyamaa fi dandeetti Rabbiitiin.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Ergamtoota Isaatiif muâ€™jizaa adda addaa kenneefi jira. Fakkeenyaf, Nabii Muusaaf (aleyh salaam) gara muâ€™jizaa sagalii kenneefi jira. Isaan keessaa uleen Nabii Muusaa gara bofaatti jijjiiramuu, galaanni guddaan Bani Israaâ€™iliif banamuun lafa gogaa irra deeman taâ€™uu fi kan biroo eeruun ni dandaâ€™ama. Akkuma duratti eerre Nabii Iisaafis muâ€™jizaan baayâ€™een kennameefi jira.

Muâ€™jizaan Ergamtoota duraanitiif kenname muâ€™jizaa yeroo gabaabaf turuu fi namoonni achi jiran qofti arguu kan dandaâ€™aniidha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Nabiyyi xumuraa erguu yommuu barbaadu, muâ€™jizaa yeroo hundaa turuu fi namoonni hunduu ragaa bahuu kan dandaâ€™an Nabii Muhammadiif (SAW) kenne. Muâ€™jizaan (raajin) guddaan Nabii Muhammadiif (SAW) kenname maal akka taâ€™e beektu? Dhagayaa! Muâ€™jizaan guddaan kuni Qurâ€™aana.

Mee amma Qurâ€™aanni muâ€™jizaa (raajii) taâ€™uu hiika ykn ulaagaalee muâ€™jizaa jalqaba irratti eerren haa qorannu.

1ffaa- muâ€™jizaan aadaa ykn bartee namootaa irraa adda taâ€™u. Qurâ€™aana yommuu ilaallu haalli ijaarsa jechootaa, himoota fi keeyyattoota isaa haala namoonni beekanii fi baran irraa adda kan taâ€™eedha. Kana hubachuuf mee barreefama Arabiffaa tokkoo fi keeyyatoota Qurâ€™aanaa muraasa wal bira qabuun sagalee olkaasaa dubbisaa. Barreefamni Arabiffaa akka Qurâ€™aanatti sagaleen isaa hin miâ€™aawu.

2ffaa- Muâ€™jizaa san wanta fakkaatu namoonni akka fidan affeeru (challenging)- Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Araboota wanta akka Qurâ€™aanaa akka fidan isaan affeeraa ture. Garuu wanta Qurâ€™aana fakkaatu fiduu hin dandeenye. Rabbiin ni jedha:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

â€œWaan Nuti gabricha keenya irratti buufne irraa shakkii keessa yoo taatan, suurah akka isaa tokko fidaa. Dhugaa kan dubbattan yoo taatan, Rabbiin ala ragoota (deeggartootaa fi gargaartota) keessan waamadhaa.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:23

Kanaafu, keeyyata tana irraa waa lama ni hubannaa jechuudha: 1ffaa- Qurâ€™aanni Rabbiin irraa buâ€™uu fi kalaama (dubbii) Isaa taâ€™uu. 2ffaa- Nabii Muhammad (SAW) ergamaa dhugaa taâ€™uu. Sababni isaas, Qurâ€™aana kana gara keenyatti Rabbiin irraa kan geesse isa. Karaa isaatiin ala karaa biraa hin beeknu.

3ffaa- ilmaan namaa guutuun muâ€™jizaa san fakkaatu fiduun faallessu dadhabuu- seenaa keessatti wanta Qurâ€™aana fakkaatu fiduun namni Qurâ€™aana faallesse hanga ammaatu hin argamne. Ilmaan namaa fi jinniin wanta Qurâ€™aana fakkaatu fiduu akka hin dandeenye jala muree dubbata.

قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

Jedhi, â€œOsoo ilmi namaatii fi Jinnooni fakkaataa Qurâ€™aanaa fiduu irratti walitti qabamanii, osoo gariin isaanii gariif gargaaraa taâ€™aniyyuu, fakkaataa isaa fidu hin dandaâ€™an.â€•
Suuratu Al-Isra 17:88
Kanaafu, Qurâ€™aanni muâ€™jiza muâ€™jizaa hunda caaludha jechuudha.

Qurâ€™aana booda muâ€™jizaan guddaan Ergamaa Rabbiitif (SAW) kenname muâ€™jizaa Israa wal miâ€™raaj. Ergamaan Rabbii (SAW) ruuhi fi qaaman halkan tokkoon gara samii ol fuudhamee jira. Kuni akkamitti taâ€™ee jechuun gaafachuu dandeessu. Akkuma duratti jennee muâ€™jizaan wanta raajii fi dinqisiisaa taâ€™e fi aadaa (bartee) namootaa irraa adda kan taâ€™eedha. Rabbiin waan hundaa irratti dandaâ€™aa waan taâ€™eef, Ergamaa Isaa saâ€™aati muraasa keessatti samitti ol fuudhu ni dandaâ€™a. Qurâ€™aanni waaâ€™ee Israa (Adeemsa halkanii) kana yommuu dubbatu akkana jedha:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ
الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

â€œ**Inni gabricha Isaa halkan Masjiidal Haraam irraa Masjiid Al-Aqsaa kan naannoo isaa barakaa goonee ,mallattoowwan keenya akka isatti agarsifnuuf deemsisee qulqullaaâ€™e. Dhugumatti, Inni Dhagaâ€™aa, Argaadha.â€•** Suuratu Al-Israa17:1

Kana jechuun Rabbiin kan gabricha Isaa Muhammadin (SAW) Masjiida Haraam Makkatti argamu irraa gara Masjiida Al-Aqsaa Filisxeemi keessatti argamutti halkan tokkoon fuudhe, hanqinnaa fi dadhabinna hunda irra qulqullaaâ€™e. Halkan tokkoon Makkaan irraa gara Al-Quds (Jerusaalam) geessun wanta Isa dhibuu fi Isarratti ulfaatu miti. Yeroo ammaa namni halkan tokkoon biyya tokko irraa biyya biraatti xiyaaran balaliâ€™a hin jiruu? Garuu haalli Ergamaan Rabbii (SAW) Makkaan irraa Al-Qudsitti geefaman haala namoonni xiyaaran itti balaliâ€™an irra adda. Kanaafi, adeemsi halkanii Makkaan irraa gara Al-Qudsitti ergasii gara samitti Ergamaan Rabbii (SAW) taasisan muâ€™jizaadha. Ergamaan Rabbii (SAW) gara samii olâ€™aantu bahuu Qurâ€™aanni suuratu an-Najm keessatti ni dubbata.

Muâ€™jizaan biraa Ergamaa Rabbiitif (SAW) kenname keessaa jiiyni bakka lamatti dhooyudha. Anas akka jedhetti, â€œWarri Makkaa Ergamaa Rabbii (SAW) mallatoo akka isaanitti agarsiisu gaafatan. Innis dhoohinsa Jiâ€™aa itti agarsiise.â€• Sahiih Bukhaari 3637 fi Muslim 2802

Jiyni bakka lamatti baqaquun Qurâ€™aanni haala kanaan dubbata:

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

â€œQiyaaman kaloofte (dhiyaatte); Jiinnis lamatti dhoohe.â€• Suuratu Al-Qamar 54:1

Al-Haafiz ibn Kasiir (Rabbiin rahmata isaaf haa godhu) akkana jedha: â€œAkkuma hadiisa sahiih mutawaatira taâ€™e keessatti dhufetti [dhooyun jiâ€™a] gadaa Rasuulaa (SAW) keessa taâ€™ee jira. Dhooyun jiâ€™aa gadaa Rasuulaa (SAW) keessa kan adeemsifame taâ€™uu isaa hayyoota Islaamaa jiddutti kan irratti wali galameedha.. Muâ€™ijizaa beekkamaa keessaa isa tokko ture.â€• (Tafsiir ibn Kasiir 7/472)

Mee gabaabbinaan Muâ€™jizaa Ergamaa Rabbii(SAW) biroo muraasa isaanii haa eerru:
âž¹Nyaanni hangaan xiqqaa taâ€™e baayâ€™achuu.
âž¹Bishaan baayâ€™achuu fi qubbiin isaa jidduu burquu
âž¹Nama dhukkubsate wayyeessu, harka isaa irratti sahaabonni isaa gariin osoo dawaa hin fayyadamiin fayyuu. Yeroo tokko Museylimatal Kazzaab (Museylimaa Kijibaa) akkana jechuun gaafatamee, â€œMuhammad nama ijji isaa dhukkubsatte itti tufuun fayyisa. Mee atille akka isaa hojjachuun nutti agarsiisi.â€• Museylimanis ija dhukkubsatetti tufe. Ergasi ijji ni jaamte.

Akkuma Ergamaan Rabbii (SAW) duâ€™aniin Museylimaan â€œAni Nabiyyiidhaâ€• jechuun ummata gowwoomsaa ture. Kanaafi, Museeylimal kazzaab jedhame. Kanaafu, Nabiyyiin dhugaati fi namni kijibaan salphatti addaan bahu.

âž¹Muâ€™jizaa Nabiyyii keessaa kan biraa wanta gara fuunduraatti dhufuu beeksisu. Isaan keessaa wanta ajaaâ€™iba hundi keenya ragaa baanu haa eerru. Hadiisa Abu Hureyran gabaase keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€œ**Namoota gosa lamaa warra ibiddaa irraa taâ€™an kanneen ani hin agarretu [dhufa]. [1ffaa]: namoota alangee akka eegee horii fakkaatu qabanii fi alangee kanaan namoota ittiin reebaniidha. [2ffaa]: dubartoota uffatanii garuu qullaa mulâ€™atan. Ofiillee dabanii namootas baditti kan dabsaniidha. Mataan isaanii akka dalluu gaala bukhti gara tokkotti dabuuti. Isaan Jannata hin seenan, fooli ishiis hin argatan. Fooliin ishii fageenya hanganaa hanganaa irratti osoo argameyyu** .â€• Sahih Muslim 2128

â€œDubartoota uffatanii garuu qullaa mulâ€™atanâ€• himni jedhu nama ajaaâ€™ibsisa. Akkuma Nabiyyiin jedhan dubartoota akkanaa gadaa kana ragaa bahaa jirra. Uffata xiqqoo ofitti maxxansanii qaamni isaanii irra caalaan qullaadha. Kuni sidq (dhugummaa) Ergamaa Rabbii (SAW) wanta agarsiisuu keessaa tokko.

Guduunfaa

âž½Muâ€™jizaa jechuun wanta namoonni baran irraa adda kan taâ€™e, namoonni hojjachuu kan hin dandeenye fi dhugummaa Ergamaa agarsiisuuf kan Rabbiin harka Ergamaa Isaa irratti mulâ€™isuudha.
âž½Muâ€™jizaan Ergamtoota Rabbii qofaaf kennama.
âž½Wanti awliyaa Rabbitiif kennamu immoo karaamaa jedhama.
âž½Muâ€™jizaan ragaa ifaa Ergamaan suni dhugaadhaan Rabbiin isa ergu kan agarsiisudha. Sababni isaas, muâ€™jiza isaaf kenname Rabbiin malee eenyullee hojjachuu hin dandaâ€™u.
âž½Ergamtoota hundaafu muâ€™jizaan garagaraa kennameefi jira. Muâ€™jizaan Ergamtoota duraanii kan yeroo gabaabaf turuu fi namoonni achi jiran qofti kan arganiidha.
âž½Rabbiin Nabiyyi xumuraa erguu yommuu barbaadu, muâ€™jizaa yeroo hundaa turuu fi namoonni hunduu ragaa bahu dandaâ€™an Nabiyyi xumuraa kanaaf kenne.
âž½ Muâ€™jizaan guddaa fi yeroo hundaa turu kunis Qurâ€™aana Nabii Muhammadiif (SAW) kennameedha.

Kitaabban wabii:
[1] al-aqiidatul Islaamiyyatu wa ususuhaa By Abdurahmaan Hasan Madiniyyi, fuula 300-301
[2] Al-Imaanu haqiiqatuh, khawaarimuh, nawaaqiduh inda ahli sunnati wal jamaâ€™a-fuula 272 Abdullah bin Abdulhamid Al-Asari

Date Created
October 27, 2018
Author
admin